

Articles de consulta

Les falles i la febre cultural

Alba Fluixá, gestora cultural

Llibret Falla Lepanto-Guillem de Castro de València

Article Finalista XIII Premi Soler i Godes al Millor

Article d'un Llibret de Falla

Hi ha un fenomen que ha experimentat un creixement exponencial al món faller en els últims anys: la realització d'activitats culturals per part de les comissions. El teatre i els llibrets han estat dos dels primers àmbits afectats per aquesta febre, gràcies als diversos concursos que els han convertit en un propici caldo de cultiu. Però l'epidèmia s'ha propagat més enllà

dels premis i els reconeixements i, per tot arreu, han sorgit setmanes culturals, conferències i exposicions com si es tractara d'una incontrolable erupció cutània que transforma la pell del món festiu.

És cert que no afecta encara a la majoria de les comissions falleres, però el ritme amb què augmenta l'expansió del virus permet imaginar que ni tan sols l'OMS posaria cap impediment en declarar ja la pandèmia. Estem, sens dubte, davant d'una realitat que reclama l'atenció de la comunitat fallera i de la científica també, per què no. Ha arribat, per tant, el moment de posar-nos la bata i d'entrar al laboratori.

És l'hora de fer-nos preguntes i de buscar respostes.

Si abracem plenament l'esperit científic, una de les primeres qüestions que haurem d'enfrontar és la de quines són les causes d'aquesta mutació. Amb un poc d'observació, un primer i indefugible diagnòstic serà el comboi. De la mateixa manera que les comissions han conquerit amb èxit l'àmbit esportiu o el de la solidaritat, moltes han vist en la cultura una oportunitat més per a reunir-se i fer coses en comú, la possibilitat de marcar una nova data al calendari i, sent sincers, una ocasió més per a les Falleres Majors d'exercir

com a tals i de rebre una píndola més de protagonisme. I aquesta darrera constatació no ens ha d'escandalitzar. És que no hi ha un poc d'exhibició i d'exaltació del creador a tot esdeveniment cultural? Què són els guanyadors i guanyadores d'un premi literari, artístic o musical sinó reis i reines de la festa –cultural en aquest cas– per una nit? En un món on cada vegada més tot allò que fem passa a formar part d'un aparador virtual no ens ha d'averkonyir reconéixer que la recerca del prestigi és l'altre gran motor de l'activitat cultural fallera. O és que quan es planta una falla no importa destacar, almenys entre les de la mateixa categoria? I dic prestigi i no publicitat o notorietat amb tota la intenció, perquè hui en dia continua molt present la idea de la divisió entre l'alta cultura i la cultura popular, i les falles sempre han format part de la segona. Per tant, no és d'estranyar que molts hagen vist en aquest mestissatge l'oportunitat de contagiar-se de la lluïssor que desprén tot

allò que sone a art, literatura o història i d'atraure als mitjans de comunicació, als seus respectius veïnats i a la resta de la societat, tot diferenciant-se de les altres falles.

No obstant això, malgrat els aparents avantatges, no s'ha de caure en temptacions culturalistes o intel·lectualoides: les activitats culturals no són la salvació ni la penitència pels pecats d'una suposada coentor. Són senzillament una manifestació més d'una festa plenament integrada en un teixit social canviant que cada vegada acull interessos més diversos. I és imprescindible no oblidar aquesta diversitat a l'hora d'analitzar com són aquestes activitats. Si no comparem les exposicions de l'IVAM amb les d'un centre cultural de barri, per què resulta tan difícil assumir que no tota l'activitat cultural fallera es du a terme amb la mateixa exigència ni amb els mateixos mitjans econòmics i personals? Així com no tota la cultura produïda en els

circuits específics és de la màxima qualitat, en l'àmbit faller ocorre el mateix. No és lícit ni lògic exigir més que a qualsevol altre dels múltiples tipus d'associacions que s'han llançat últimament a fer setmanes culturals.

Reprement l'anàlisi de caire mèdic en què ens havíem embarcat, tenim ja dades que ens permeten aventurar-nos a extraure algunes conclusions. L'existència d'una gran –i creixent– oferta cultural fallera que, fins i tot, traspassa els límits estrictament festius i contagia ja nombroses institucions –governamentals, educatives, fundacions i empreses privades...– no pot sinó alegrar a totes aquelles persones que fa temps que creuen que les falles són indiscutiblement cultura –sense necessitat d'adjectius– perquè reforça aquesta tesi. Ara bé, també existeix el risc de morir d'èxit i arribar a un punt de saturació que, a la llarga, farà més difícil aconseguir els objectius de tota aquesta activitat. Si hui

en dia ja hi ha temporades on les agendes tiren fum i per a acudir a tot faria falta dedicació absoluta i de vegades, fins i tot, el do de la ubiqüitat, què passarà si segueix la tendència i s'estén encara més aquesta febre per la cultura? Es fa necessari, per tant, pensar un poc abans de fer.

Encara que sone repetitiu, i a estes altures estarem farts de sentir-ho, la declaració de la UNESCO és una oportunitat d'or, especialment per a despertar l'interés de la resta de la societat on tothom no veu les falles amb bons ulls. Sense renunciar a l'esperit festiu i engrescador, ni molt menys convertir-se en les sàvies i barbudes Juntas Veïnals per al Foment de la Poesia i les Belles Arts amb què bromejava Fuster al seu *Combustible per a falles*, les activitats culturals poden ser una excel·lent forma de construir nous lligams. Però, per a que això succeïska, cal prendre algunes mesures i pensar cap on volem anar, com millorar la difusió per a arribar a nous

públics, com evitar que els valents i les valentes que organitzen aquestes activitats defallisquen per falta de recursos o de reconeixement i, en definitiva, com aconseguir aprofitar aquesta imaginària malaltia per a reforçar el sistema immunitari del moviment faller i preparar-lo per a un futur que es presenta ben prometedor.